

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджується роль капіталу підприємства як ключового ресурсу, що впливає на його фінансову стійкість і конкурентоспроможність. Розглядається ефективне управління капіталом, взаємозв'язок із інноваційними підходами та людським капіталом, а також використання цифрових технологій фінансового аналізу для підвищення продуктивності, оптимізації витрат і формування довгострокових конкурентних переваг.

Ключові слова: *структура капіталу, фінансова стійкість, ліквідність підприємства, оптимізація фінансів.*

OPTIMIZATION OF CAPITAL STRUCTURE AS A FACTOR OF ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY

Abstract

The study examines the role of enterprise capital as a key resource influencing its financial stability and competitiveness. It considers effective capital management, the interconnection with innovative approaches and human capital, as well as the use of digital technologies in financial analysis to enhance productivity, optimize costs, and create long-term competitive advantages.

Key words: *capital structure, financial stability, enterprise liquidity, financial optimization.*

Вступ

Конкурентоспроможність підприємства як здатність ефективно функціонувати в умовах ринкової конкуренції багато в чому визначається не лише зовнішніми факторами, але й якістю управління капіталом — сукупністю процесів формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства. Суттєві зміни в економічному середовищі, посилення глобалізації та внутрішньої конкуренції обумовили потребу в науковому осмисленні механізмів управління капіталом, що посилюють конкурентні позиції підприємства на ринку.

Результати дослідження

Капітал підприємства в науковій літературі розглядається як один із ключових економічних ресурсів, що використовується для отримання доходу [1]. Він забезпечує безперервне функціонування господарюючого суб'єкта, реалізацію його стратегічних і поточних цілей, а також формування передумов для сталого розвитку. Капітал виступає матеріальною та фінансовою основою здійснення виробничої, інвестиційної й фінансової діяльності підприємства, визначаючи його здатність до відтворення, модернізації активів і розширення масштабів діяльності.

Крім того, капітал відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, впливає на рівень його ділової активності та конкурентоспроможності на ринку. Раціональне формування та ефективне використання капіталу створюють умови для оптимізації витрат, підвищення прибутковості та зростання вартості підприємства, що підтверджує його визначальне значення у системі фінансового менеджменту.

У наукових працях економістів підкреслюється важливість управління власним капіталом підприємства як засобом підвищення рентабельності та забезпечення фінансової стійкості [2]. Це підтверджується тим, що власний капітал формує фінансову основу незалежності підприємства, знижує його залежність від залучених ресурсів та фінансових ризиків.

Ефективне управління капіталом тісно пов'язане з конкурентоспроможністю підприємства. Ключовим аспектом є забезпечення оптимальної структури капіталу та здатності підприємства адаптуватись до змін зовнішнього середовища (ринкових коливань, ресурсних обмежень, технологічних інновацій). Тому розбудова ефективної системи управління капіталом сприяє не лише фінансовій стійкості, але і зростанню конкурентоспроможності підприємства через раціональне

розміщення фінансових ресурсів між видами діяльності та активами підприємства [3]. У результаті підвищується фінансова стійкість, знижується рівень ризиків і створюються передумови для зростання конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Науковці обґрунтовано наголошують на важливості взаємозв'язку між інноваційними підходами та управлінням капіталом. Так як саме інноваційні процеси створюють умови для підвищення ринкової капіталізації та формування довгострокових конкурентних переваг [4].

Центральним елементом конкурентоспроможності підприємства виступає якісне управління людським капіталом, яке органічно доповнює та підсилює фінансові джерела його розвитку. Саме людський капітал забезпечує ефективне використання фінансових ресурсів, формування інноваційного потенціалу та здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Дослідження українських авторів показують, що раціональна система управління персоналом, спрямована на розвиток компетенцій, мотивацію та утримання кваліфікованих працівників, створює передумови для підвищення продуктивності праці, зростання результативності діяльності та формування стійких конкурентних переваг підприємства [5].

Особливої уваги потребує адаптація організаційно-економічних механізмів управління капіталом до впровадження цифрових технологій фінансового аналізу та контролю. Використання сучасних інформаційних систем, аналітичних платформ і автоматизованих інструментів обробки даних забезпечує підвищення точності управлінських рішень, прозорості фінансових процесів та рівня контролю за використанням капіталу. У результаті зростає оперативність реагування підприємства на зміни ринкової кон'юнктури, що сприяє підвищенню його адаптивності та конкурентоспроможності.

Висновки

Отже, капітал доцільно розглядати як стратегічний ресурс підприємства, раціональне використання якого безпосередньо впливає на його фінансову стійкість і позиції на ринку. Ефективне управління капіталом виступає ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності, оскільки визначає здатність підприємства до стабільного функціонування та розвитку. Результативність управління капіталом залежить від оптимальної структури джерел фінансування, раціонального розміщення фінансових ресурсів і узгодженості фінансових рішень із загальною стратегією розвитку підприємства. Водночас впровадження інноваційних підходів, використання цифрових інструментів фінансового аналізу та узгодження управління людським капіталом із фінансовою стратегією підприємства створюють передумови для формування стійких довгострокових конкурентних переваг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Управління та підприємництво в Україні: етапи формування та проблеми розвитку. 2019. № 1 (135). С. 38–45. <https://doi.org/10.23939/smeu2019.01.038>
2. Попрозман О.І., Михайлов А.П., Кургузенкова Л. А., Опанасенко О. М. Управління власним капіталом підприємства. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. К., 2023. Вип. 1 (260). С. 85–92.
3. Гончаренко А. Експлейнарний базис управління структурою капіталу підприємства. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка. 2020. № 9 (18). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-9\(18\)-15](https://doi.org/10.33296/2707-0654-9(18)-15).
4. Вороніна, В., Тарасенко, О., & Мотренко, С. (2023). Управління капіталом підприємства на основі побудови інноваційної стратегії. Управління змінами та інновації, (8), 66-70. <https://doi.org/10.32782/СМІ/2023-8-11>.
5. Гойчук В., Любомудрова Н. Вплив стратегічного управління людським капіталом на конкурентоспроможність підприємства. Журнал Трьох Морів Економіки, 2024. № 5 (2), С. 1-6. <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2024-2-1>.

Лях Іуліана Федорівна – здобувач І (бакалаврського) рівня вищої освіти кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Науковий керівник: **Віталій Володимирович Зянько** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Liakh Iuliana – Bachelor's degree student, Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

Supervisor: **Zianko Vitalii** – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.